

LEGĂMÂNT & DIALOG

DESCOPERĂ CREDINȚA –
UN STUDIU AL PERICOPEI CU RABINUL SACKS

Traducere: Magda Zucker

Păstrează tăcerea și ascultă

Ki Tavo 5780

În timpul primei perioade de auto-izolare Covid o întrebare pe care o primeam mai des decât oricare alta era: Ce facem cu rugăciunea? Chiar atunci când avem nevoie de aceasta cel mai mult, ne aflăm în imposibilitatea de a participa la *tefillah be-tsibbur*, rugăciunea publică comună. Cele mai sacre rugăciuni ale noastre *devarim she-bi-kedushah*, sunt rugăciuni comune. Acestea necesită un minian. Există o dezbatere între Rambam și Ramban dacă, original și esențial, porunca de a ne ruga a fost dată indivizilor sau comunității per ansamblu. Însă nu exista nicio dispută între aceștia despre importanța și valoarea pe care o are să ne rugăm ca parte a unei comunități. Acesta este în mod suprem felul în care noi, ca evrei, venim în fața lui Dumnezeu, nu în primul rând ca “Eu”, ci ca “Noi”. Cum putem atunci să găsim puterea spirituală fără această dimensiune comună?

Răspunsul meu a fost că aceasta este într-adevăr o deprivare teribilă. Nu are niciun sens să minimizăm această pierdere. Așa cum spunea Yehuda ha-Levi în *Kuzari*, rugăciunea individuală este asemenea apărării prin construcția unui zid în jurul propriei tale case. Rugăciunea colectivă este precum colaborarea cu ceilalți pentru a susține zidul din jurul orașului. Zidul din jurul orașului îi protejează pe toți, nu doar pe mine. În plus, atunci când mă rog pentru mine, mă rog egoist, cerând ceva de care eu să beneficiaz, dar care ar putea fi în detrimentul celorlalți. Dacă vând înghețată, imi doresc ca soarele să srălucească, însă dacă vând umbrele, îmi doresc ploaie. Rugându-ne împreună, căutăm, nu binele individual, ci binele comun.

Rugăciunea comună nu este doar o exprimare a comunității. Este de asemenea un mod de a construi comunitatea. De aici și costul psihologic al auto-izolării din cauza Pandemiei. Suntem ființe sociale, nu ființe solitare. Cei mai mulți dintre noi ne dorim companie. Și chiar miracolele aplicațiilor precum Zoom, Skype, YouTube, Facebook Live, WhatsApp și Facetime nu pot compensa pentru pierderea a ceea ce contează: întâlnirile față în față.

Însă este și ceva ce am câștigat prin rugăciunile în izolare. *Tefillah be-tsibbur* presupune să avansăm cu aceeași viteză ca și restul congregației. Este dificil să încetinești acest ritm pentru a putea să meditezi îndelung la oricare dintre rugăciuni în sine – semnificația lor, melodia, ritmul și structura. Rugăciunea este un esență un soi de întâlnire între a vorbi și a asculta. Însă rugăciunea comună implică deseori mai mult a vorbi decât a asculta. Izolarea a însemnat că putem asculta mai mult poezia și pasiunea din rugăciuni. Iar rugăciunea este și despre a asculta, nu doar a vorbi.

Într-unul dintre eseurile sale, *Beit Yaakov*, Rabi Yaakov Leiner, fiul lui Ishbitzer Rebbe (Rabi Mordechai Leiner), aduce un comentariu fascinant la una dintre expresiile pericopei din această săptămână, *hasket u-shema Yisrael*, “Păstrează tăcerea și ascultă, Israel. Ai devenit acum poporul Domnului Dumnezeului tău. (Deut. 27:9). Există, așa cum spune el, o diferență fundamentală între *a vedea* și *a asculta* referitor la ceea ce comunică. A vedea ne transmite detalii despre suprafața, partea externă a lucrurilor. A asculta ne comunică părțile interioare, adâncimile (*omek kol davar*).

Comentariile sale își au ecoul în spusele unuia dintre cei mai importanți specialiști ai secolului 20 în domeniul tehnologiei comunicațiilor, Walter J Ong, care a vorbit despre “relația unică între sunet și interiorizare atunci când sunetul este comparat cu restul simțurilor.” El adaugă “Această relație este importantă datorită profunzimii conștiinței umane și a comunicării umane în sine.” Cu alte cuvinte, este ca și cum, prin intermediul sunetului, mai ales prin vorbire și ascultare, ne prezentăm unul altuia ca subiect mai degrabă decât obiect. Prin ascultare, ajungem la dimensiunile profunde ale realității.

Atunci când ascultăm suntem personal angajați într-o măsură mult mai mare decât am participa atunci când doar privim. Ong consideră acestea ca principalele caracteristici speciale ale Bibliei Ebraice. Dumnezeu a creat universul prin cuvinte. El se dezvăluie poporului său prin cuvinte. Face un legământ cu aceștia prin intermediul cuvintelor. Ultima carte cu care culminează Tora este Devarim, “cuvinte”. Ong subliniază că în ebraică “cuvânt”, *davar* înseamnă și eveniment, ceva ce se întâmplă, ceva ce generează momentum în istorie. Dacă cel mai important lucru pe care îl face Dumnezeu este să vorbească, atunci cel mai important lucru pe care putem să-l facem noi este să ascultăm.

Există de asemenea o altă diferență așa cum am menționat în traducerea și comentariile pentru Sidur, între *a auzi* și *a asculta*, ascunsă de multe ori deoarece verbul ebraic *Shema* are ambele sensuri. Însă ele sunt foarte diferite. A auzi este pasiv, a asculta este activ. Pentru a auzi nu este necesară o concentrare deosebită, însă de multe ori pentru a asculta aceasta este necesară. Implică atenție, concentrare și deschidere către celălalt. Unul dintre cele mai rare daruri pe care le putem primi este să întâlnim pe cineva care să ne asculte cu adevărat. Din păcate, se întâmplă prea rar. Suntem de multe ori atât de concentrați pe ce urmează să spunem încât nu ascultăm în profunzime ce spune cealaltă persoană.

La fel este și în cazul rugăciunii. Cineva a definit la un moment dat rugăciunea ca *ascultând cum Dumnezeu ne ascultă pe noi*.

Există câteva povești foarte profunde despre ascultare în Tora și în Tanach. Să luăm de exemplu episodul în care Iacov ia binecuvântarea de la tatăl său în locul lui Esau. Povestea elimină dimensiunea vizuală: Itzhac era bătrân și nu mai vedea. Însă el avea dubii puternice dacă fiul din fața sa este într-adevăr Esau. Trece prin diferite simțuri. El *gustă* mâncarea pe care fiul său i-a adus-o. Îi *miroase* hainele. Îi *atinge* mâinile. El concluzionează: “vocea este vocea lui Iacov, însă mâinile sunt mâinile lui Esau” (Gen. 27:22). Cât de multă suferință ar fi putut fi evitată dacă ar fi urmat dovezile auzului său, și nu gustul, mirosul și pipăitul.

Numele primilor trei fii ai lui Iacov sunt toate strigăte pentru atenție din partea mamei lor, Leah. Ea și-a numit primul fiu Reuben, spunând “Căci Dumnezeu mi-a văzut suferința. Cu siguranță soțul meu mă va iubi acum”. Pe cel de-al doilea l-a numit Simeon spunând “Pentru că Dumnezeu a auzit că nu sunt iubită mi l-a dat și pe acesta.” L-a numit pe al treilea Levi, spunând “Acum soțul meu va deveni atașat de mine, căci i-am născut trei fii.” A ascultat Iacov strigătele ei? Nu știm. Însă din sensul direct al textului reiese că nu. Și știm din binecuvântările date pe patul de moarte de Iacov că relația sa cu acești trei fii se deteriorase.

Urmează apoi alegerea neobișnuită a lui Moshe ca omul desemnat să fie vocea cuvintelor lui Dumnezeu către Israel pentru totdeauna. Moshe continua să îi amintească lui Dumnezeu că el nu era un om al cuvintelor, nu putea vorbi, avea “buzele necircumcise.” Cu siguranță Tora ne spune o serie de lucruri, însă este oare posibil ca unul dintre acestea să fie că fiindu-i greu să vorbească, Moshe a învățat să asculte? Cu siguranță Moshe l-a *auzit* pe Dumnezeu mai bine decât oricine altcineva din istorie.

Ulterior, a venit episodul de pe Muntele Horeb, unde Eliahu a mers după victoria sa spectaculoasă în fața profeților lui Baal, chemând focul să coboare din ceruri pe Muntele Carmel. Dumnezeu i-a arătat un vânt puternic, un cutremul și foc, însă Dumnezeu nu se afla în niciunul dintre acestea. În schimb el se afla în *kol demamah dakah*, o “voce liniștită și scăzută”, ceea ce am susținut că înseamnă “un sunet pe care îl poți auzi doar dacă ascuți cu atenție.”

Sunt de asemenea versetele uluitor de frumoase ale Psalmului 19, pe care îl rostim în diminețile de Shabat care ne spune că “cerurile declară gloria lui Dumnezeu; cerurile proclamă lucrul mâinilor Sale,” în ciuda faptului că acestea sunt “fără vorbe, fără cuvinte.” Creația cântă un cântec Creatorului ei, pe care l-am putea auzi dacă ascultăm cu suficient de multă atenție. Mi-am amintit de aceasta pe parcursul Pandemiei, când era foarte puțin zgomot cauzat de trafic și niciun sunet de avioane care să zboare pe deasupra și am putut auzi ciripitul păsărilor și alte sunete ale naturii mai clar ca oricând îmi pot aduce aminte.

A asculta este tema principală a discursului lui Moshe din Devarim. Rădăcina *sh-m-a* apare de nu mai puțin de 92 ori în această carte, un număr uluitor. *Asta este ceea ce sper că am câștigat*

din această perioadă tuburătoare a izolării: capacitatea de a scădea viteza rugăciunilor noastre și a le asculta, lasând poezia să penetreze mai adânc decât oricând altcândva.

Rabi Yaakov Leiner, cu ale cărui reflecții cu privire la a asculta am pornit pe acest drum, spunea despre tragica lună Av că acesta este un moment în care este dificil să vedem prezența lui Dumnezeu. Am pierdut două Temple. Pentru națiunile lumii pare că Dumnezeu și-a abandonat poporul. Însă tocmai atunci când este dificil să vedem Prezența Divină, putem să ne concentrăm pe a asculta. **Cred că a asculta este una dintre cele mai mărețe arte. Ne face să fim deschiși către Dumnezeu, către ceilalți oameni și către frumusețile naturii. Pentru mine, unul dintre darurile acestei perioade neobișnuite și dificile a fost posibilitatea de a încetini viteza rugăciunilor, și a putea astfel să le ascult vorbindu-mi. A te ruga este în aceeași măsură a asculta și a vorbi. Iar credința însăși este abilitatea de a auzi muzica din spatele zgomotului.**

Shabat Shalom

Pentru mai multe articole ale Rabinului Sacks, vă invităm să vizitați www.rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • Toate drepturile sunt rezervate
Biroul Rabinului Sacks este susținut de The Covenant & Conversation Trust